

۱۵۱۰۳۹۰

دیناوری

بسم الله الرحمن الرحيم

لذت خواندن گفت و گو

ویژه دانش آموزان
پایه های پنجم و ششم

مؤلفان:

دکتر مرتضی مجدفر

مینو طاهری

سرشناسه	مجدفر، مرتضی، ۱۳۴۲-
عنوان و نام پدیدآور	بسته یادگیری فراگیر، لذت خواندن: شور گفت‌وگو / ویژه دانش‌آموزان پایه‌های پنجم و ششم
مشخصات نشر	تهران: مرآت، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۷۶ ص: ۲۱ × ۲۹ س.م.
شابک	978-600-464-024-4
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	طاهری، مینو، ۱۳۴۷-
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۰۷۷۱۱

لذت خواندن: شور گفت‌وگو / ویژه دانش‌آموزان پایه‌های پنجم و ششم

بسته یادگیری فراگیر

ناشر	مرآت
دبیر و طراح	محرم نقی‌زاده
مؤلفان	مرتضی مجدفر، مینو طاهری
مسئول اجرایی تولید محتوا:	سارا نوری
طراحی صفحات	مهنا امید گانه
تایپ و صفحه‌آرایی	مریم آک، آناهیتا جعفری
طراحی جلد	سمانه اسمعیلی
تصویرسازی جلد	بهناز عبدالله پور
تصویرسازی متن	افسانه فرزانه‌نیا
ناظر چاپ	علی مسبوق
لیتوگرافی	اندیشه برتر
چاپ و صحافی	اندیشه برتر
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۶
تیراژ	۲۰۰۰
قیمت	۱۴۰,۰۰۰ ریال

آدرس: تهران، خیابان کریمخان زند، ابتدای خردمند شمالی، ساختمان شماره ۸۰
 تلفن: ۰۲۱ - ۸۵۶۷۰ پیامک: ۰۲۱۸۵۶۷۰ پایگاه اینترنتی: www.meraat.ir

دفتر مرکزی مرآت

آدرس: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان تجاری ناشران، پلاک‌های ۲۷۵ و ۲۷۷
 تلفن: ۸ - ۶۶۴۷۵۱۰۷

نمایشگاه مرآت

حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است و هرگونه کپی‌برداری یا نقل مطالب بدون اجازه کتبی ناشر پیگرد قانونی دارد.

فهرست

سخنی با پنجمی‌ها و ششمی‌ها

۴

بچه‌ها کتاب!، بچه‌ها گفت‌وگو!، بچه‌ها لذت خواندن!

سخن‌ناشر

۶

۴۵

داستانی از دیروز برای امروز
میمون‌ها و پرنده‌ی بی‌عقل

۷

داستان‌های منظوم
قورباغه و کانگورو

۵۳

داستان کوتاه
آواز شکارچی

۱۳

داستان من
شب‌رؤیایی

۶۳

لبخندک
کریستف کلمب

۲۱

داستان‌های مولانا
شیر و گرگ و روباه
به شکار می‌روند

۶۹

فصلت پایانی

۲۹

نمایش
مترسک بی‌خاصیت

۳۹

افسانه‌های کلیله و دمنه
داستان پرماجرای سه ماهی

۷۰

سخنی با آموزگاران، پدران و مادران

● سخنی با پنجمی‌ها و ششمی‌ها

بچه‌ها کتاب!

بچه‌ها گفت‌وگو!

بچه‌ها لذت خواندن!

سلام بچه‌ها!

کتابی که در دست شماست، و ثمری دانش‌آموزان پایه‌های پنجم و ششم است؛ یعنی شما که در حال وارد شدن به این پایه‌ها هستید یا در طوطی‌سال تحصیلی، در این پایه‌ها درس خواهید خواند. در این کتاب، شما چند داستان و متن خواندنی را مطالعه خواهید کرد. این کتاب با بسیاری از کتاب‌های دیگری که تاکنون خوانده‌اید، تفاوت دارد. در پایان هر یک از داستان‌ها یا متن‌ها، خواندنی دیگر، تعدادی پرسش، تمرین، فعالیت، بازی و پژوهش آورده‌ایم که شما بر اساس متنی که می‌خوانید، به آن‌ها پاسخ خواهید داد.

اکنون بعضی از بچه‌ها، وقتی داستان‌ها و متون خواندنی دیگر از جمله داستانک، شعر، لطیفه، نمایشنامه و مانند آن‌ها را می‌خوانند، درک نمی‌کنند داستان یا متنی که خوانده‌اند در دل گفتن چه چیزی بود یا به قول بزرگترها، چه هدفی داشت. این موضوع باعث می‌شود آن‌ها حتی متن و پرسش‌های امتحانی دروسی مانند ریاضیات، علوم، تفکر و پژوهش، کار و فناوری و مطالعات اجتماعی را هم متوجه نشوند. این مشکل فقط در میان بچه‌های ایرانی دیده نمی‌شود، بلکه بسیاری از کودکان و نوجوانان در سراسر جهان، پس از خواندن یک داستان یا متن و حتی پرسش درسی و امتحانی، به درستی معنی آن را متوجه نمی‌شوند. بنابر این چند کتابی است در دنیا، داستان‌هایی نوشته می‌شوند که بلافاصله بعد از هر داستان یا متن اطلاعاتی، پرسش‌ها، تمرین‌ها، فعالیت‌ها، بازی‌ها و پژوهش‌هایی دارند که خوانندگان را به سمت هدف اصلی نوشته هدایت می‌کنند. این کتاب شما هم بر اساس همین روش تألیف شده است. خواندن کتاب‌هایی با این شیوه، نه تنها خود به خود لذت‌بخش و برای درس‌هایی مانند «بخوانیم و بنویسیم»، مفید و آموزنده است، غیرمستقیم به بهبود سایر دروس نیز کمک می‌کند.

اگر می‌خواهید از خواندن این کتاب لذت ببرید، این کارها را انجام دهید:

... ابتدا داستان‌ها و متن‌هایی را که در کتاب آمده است، به دقت بخوانید.

... بعد از خواندن متن، به ۶ دسته پرسش که تقریباً بعد از هر داستان یا متن اطلاعاتی در قالب ۶ بخش مجزا آمده است، پاسخ دهید.

... اگر پاسخ پرسشی را نمی‌دانید، هول نکنید. ابتدا از پدر و مادر و بزرگترها و سپس دوستان و معلم خود گفت‌وگو کنید و از آن‌ها کمک بگیرید. اگر هم پاسخی را نمی‌دانستید، ناراحت نشوید. هدف این کتاب، پاسخ دادن اجباری و زورکی به چند تا سؤال نیست، هدف لذت بردن توأم با فهم و درک و مبتنی بر گفت‌وگوی بین شما و دیگران است. مدتی به خودتان فرصت بدهید و باز چند روز دیگر متن را بخوانید. حتماً این بار راحت‌تر پاسخ خواهید داد. اگر هم نتوانستید، مشکلی نیست.

... به غیر از بخش (۳ پرسش آغازین)، که همیشه پاسخ‌های مشخصی دارند، پاسخ بقیه‌ی پرسش‌ها در بخش‌های دیگر، ممکن است از دانش آه‌تری به دانش آموزی دیگر فرق کند. بنابر این به دنبال نوشتن پاسخ‌ها از روی دست دوستان خود یا پیدا کردن پاسخ‌های صحیح به هر قیمتی نباشید. پرسش‌ها طوری طرح شده‌اند که پاسخ هر دانش‌آموز می‌تواند مخصوص خودش باشد. هدف مرور تجربه‌های شخصی هر کدام از شماست. به همین خاطر هم هست که ما گفت‌وگو کردن و ایجاد ارتباطات انسانی با دیگران، جایگاه و اهمیت فوق‌العاده‌ای قائل شده‌ایم و حتی همان طریقی که در عنوان کتاب هم می‌بینید، لذت خواندن، نتیجه‌ی شوری است که از گفت‌وگو کردن با دیگران پیدا می‌آید.

... به غیر از تمرین‌های کتاب، شما خود نیز تمرین‌ها و فعالیت‌های جدیدی را برای هر یک از داستان‌ها و متون کتاب طراحی کنید.

هدف ما مؤلفان کتاب «لذت خواندن، شور گفت‌وگو»، آن است که شما از خواندن کتاب لذت ببرید. داستان‌ها را بخوانید، با دوستان‌تان در مورد هر یک از داستان‌ها، بازی‌هایی مبتنی بر شادی، هیجان و ایجاد ارتباط و گفت‌وگو ترتیب دهید، تمرین‌های کتاب را انجام دهید و از بودن با کتاب لذت ببرید، یعنی: لحظه‌های خوش نفس کشیدن و زندگی توأم با گفت‌وگو با کتاب و کتاب‌خوانی.

م. مجدفر / م. طاهری

سخن ناشر

زیربنای همه‌ی یادگیری‌ها، زبان‌آموزی و کسب مهارت‌های خواندن است. تسلط به سواد خواندن، چه از طریق مهارت‌های ورودی «خواندن» و «شنیدن»، و چه از طریق مهارت‌های خروجی «گفتن» و «نوشتن»، با به‌کار بردن نشانه‌ها و علائم زبان صورت می‌گیرد.

اساس این مهارت‌ها در همان دوران کودکی و در نخستین کنش‌های رمزی و کلامی شکل می‌گیرد. در حقیقت، کودک در زبان شنیداری با گفتن و شنیدن، کنش‌های رمزی و نشانه‌های آوایی را در اشکال گوناگون به‌کار می‌برد و در زبان دیداری یعنی خواندن و نوشتن نیز از همین نشانه‌ها در قالب الفبا که جانشین نشانه‌های صوتی است، استفاده می‌کند. هرچند کودکان از طریق شنیدن، با کنش‌های رمزی و نمادهای گفتاری آشنا می‌شوند، اما برای بیان این نمادها، باید از معنا و مفهوم آن‌ها آگاه شوند.

این فرایند که در نهایت به شکل‌گیری زبان منجر می‌شود، با مفهوم‌سازی و شکل‌گیری تفکر همراه است؛ زیرا کودک تا زمانی که کلمات را نشنود و مفهوم آن‌ها را براساس توانایی‌های شناختی و ظرفیت فکری خود درک نکند، نمی‌تواند از آن‌ها برای بیان خواسته‌های خویش بهره بگیرد.

در محیط یادگیری مدرسه نیز همین قواعد و مراحل حاکم است؛ زیرا تا زمانی که دانش‌آموزان در مورد معنا و مفهوم مطالب درسی به شکل مناسبی آشنایی ندارند، نمی‌توانند به یادگیری واقعی که نیازمند تغییر ساخت‌های ذهنی و توسعه‌ی قابلیت‌های ادراکی و حوش دانش‌آموزان است، دست پیدا کنند.

یافته‌های پژوهشی از جمله داده‌ها و نتایج مطالعاتی بین‌المللی پیشرفت سواد خواندن نشان داده است دانش‌آموزانی که در محیط‌های غنی فرهنگی و تربیتی رشد می‌کنند و دارای والدینی هستند که در مهارت‌های ارتباطی، قصه‌گویی، مطالعه و کتاب‌خوانی فعال‌تر بوده‌اند، از نظر کسب مهارت‌های درک مطلب و سواد خواندن نیز، عملکرد بهتری داشته‌اند.

در مقابل، دانش‌آموزانی که در محیط‌های فاقد امکانات و شرایط مناسب تربیتی، رشد کرده‌اند، در یادگیری زبان شنیداری و تعامل کلامی، ناتوان بوده‌اند و زمانی که وارد مدرسه شدند، با مشکلاتی اساسی در انجام تکالیف درسی، به‌ویژه یادگیری خواندن و کسب مهارت زبان دیداری روبه‌رو شدند. این دسته از کودکان چه در هنگام شنیدن و دریافت مفهومی سخنان معلم، چه در خواندن و درک مطالب درسی، کتاب‌های درسی و چه در تعامل کلامی بین‌فردی با دانش‌آموزان، مشکلاتی داشته‌اند.

با توجه به این یافته‌ها می‌توان به اهمیت آموزش مهارت‌های خواندن به‌عنوان ورودی یادگیری سایر علوم، در دوران کودکی پی برد. به همین سبب است که ضرورت توجه به بنیادها و ساختارهای اولیه‌ی شکل‌گیری زبان و سوادآموزی، نظام‌های آموزشی جهان را به این فکر واداشته است که چگونه، چه موقع، با چه شرایطی و در چه مرحله‌ای از تحول ذهنی کودک، باید فرایند سوادآموزی را در سطوح مختلف، در محیط خانه و مدرسه گسترش دهند.

مجموعه‌ی پنج جلدی که در اختیار دارید با نگاهی به نتایج این رویکرد و با بهره‌گیری از الگوهای ارائه شده در مطالعات پرلز (PIRLS) و همچنین با مطالعات تطبیقی و مد نظر قرار دادن تغییرات برنامه‌های درسی دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی، تدوین شده است. به عبارت دیگر، این مجموعه، براساس برنامه‌های درسی کتاب‌های ابتدایی ایران و راهکارهایی که بر مبنای نتایج طرح پرلز برای توسعه‌ی سواد خواندن در میان دانش‌آموزان ایرانی پیشنهاد شده، آماده شده است. همچنین با توجه به توسعه‌ی نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌ها، فعالیت‌های تعاملی توسط ناشر و نویسندگان این مجموعه، طراحی شده است. این کتاب‌ها به‌عنوان فعالیت‌های فوق‌برنامه برای مدارس و معلمان یا فعالیت‌های تکمیلی در ایام تعطیل برای خانواده‌ها توصیه می‌شوند. در پایان لازم می‌دانیم از زحمات نویسندگان این مجموعه تشکر و قدردانی کنیم.